

הביט מִמֶּרֶס בְּמֵלֶכֶה עַד בְּרַבִּי. (מח) וְעַקֵּר הַדְּלָקָה תְּלוּיָהּ בְּנִרוֹת שְׁמֹדִילְקִין עַל הַשְּׁלֶחֶן, אֲזָל לֹא בִּשְׂאֵר (ח) (מו) הַנִּירוֹת שֶׁבְּבֵית (א"ח). (מו) וְצִרְיֹן לְהִנִּיחַ הַנִּירוֹת בְּמִקּוֹם שְׁמֹדִילְקִין, (מח) וְלֹא לְהַדְלִיק בְּמִקּוֹם זֶה וְלִהְיוֹת בְּמִקּוֹם אֲחֵר (מדרש פ' במד':) י' א' אֶף-עַל־פִּי שֶׁלֹּא הִתְפַּלְלוּ הַקָּהָל עֲדִין, אִם קָדַם הַיָּחִיד וְהִתְפַּלֵּל שֶׁל שֶׁבַת (מט) מְבַעֵר יוֹם, חָל עָלָיו קָצֵלַת שֶׁבַת וְאִסּוּר בְּעִשְׂתִּי מִלֵּאכָה, (ג) וְאִפְלוּ אִם אוֹמֵר שְׂאִינוּ רוֹצֵה לְקַבֵּל שֶׁבַת: י' ב' (נג) אִם כִּי הַקָּהָל קָבְלוּ עָלֵיהֶם (יח) שֶׁבַת, הִמְעוּט וּמִשְׁכִּים אֲחֵרֵיהֶם עַל-בִּרְכָּם: י' ג' אֲדָם שָׂבָא לַעִיר בְּעֶרְב־שֶׁבַת בְּכָר קָבְלוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר עָלֵיהֶם שֶׁבַת, אֶף-עַל־פִּי שֶׁעֲדִין הַיּוֹם גָּדוֹל, אִם הָיוּ עָלָיו מַעוֹת אוֹ שׁוֹם חֲפִץ, (נגב) מֵיחֵו (יט) לְפִי: י' ד' אִם כִּיּוֹם הַמַּעֲנָן טָעוּ צָבוֹר וַחֲשָׁבוּ שֶׁחֲשָׁבָה וְהַדְלִיקוּ נִירוֹת וְהִתְפַּלְלוּ תַּפְּלַת אֲעֻרְבִית שֶׁל שֶׁבַת, אֲחֶר-כֵּן נִתְפָּסוּ הָעָבִים וְזָרְחָה חֲמָה, (נג) אֵינִים צָרִיכִים לְחֹזֵר וְלִהְתַּפַּלֵּל עֻרְבִית י' אִם לְהִתְהַפֵּל לֵל הַיּוֹם (נד) מִפְּלֵג הַמִּנְהָג וּלְמַעֲלָה. י' אִם (ג) אִם הָיוּ שְׁמֵרִים בְּכֶן, (נה) צָרִיךְ הוּא לְחֹזֵר וְלִהְתַּפַּל תַּפְּלַת עֻרְבִית. י' ו'עֲלֵנָן עֲשֵׂת מִלֵּאכָה, בֵּין צָבוֹר בֵּין יָחִיד מִשְׁמֵרִים, דְּקִבְּלַת שֶׁבַת הָיְתָה בְּטָעוּת. י' ו'ש אוֹמְרִים, (נו) שְׂאוֹתֵם (ז) שֶׁהַדְלִיקוּ נִירוֹת אֲסוּרִים בְּעִשְׂתִּי מִלֵּאכָה וְשָׂאֵר אֲנָשֵׁי הַבֵּית מִמֶּרֶס.

לָהֶם לִכְתוּבָה לְסִדְרֵיכֶם בְּמִקּוֹם אֵיכָלָה, וּמִיָּה נ"ל דָּוִד כְּשֶׁעוֹדֵר נֹר א' שָׁם, מִיָּה ע"ש: (יח) **שָׁתָה**. וְאֵם רֵב הִקְהֵל לֹא הָיָה בְּכַהֲנָג אֵין נִמְשְׁכִין אַחֵר הַמְּעוּטִים, וְכֵן בְּעִיר יִשְׂרָאֵל בְּהַתְּרַבִּיטוֹת הַקֶּרֶב אֵין אַחֵת מִנְשְׁכֵת אַחֵר בְּתַרְתָּהּ, כְּנַהֲגִים: (טו) **לִפְלֹל**. פִּי שְׁהוֹלֵל לְחָדָר, שֵׁן יִרְסוּ סִיבִיב: (כ) **שְׁהוֹלֵלֵיכֶם** וְכוּ'. (עו) שֵׁן שְׁתַּכְחַד מִיָּה לִי אֵדוּ אֵלֶי וְלֹא מִיָּה שְׁתַּכְחַד אַחֲרֵיכֶם:

תנאי, וכנ"ל: (מה) וְעָקַר הַדִּלְקָה וְכוּ'. הינו, (מט) דִּיבְרָךְ עֲלֵיהֶן וְלֹא עַל שְׁאֵר הַנּוֹרוֹת⁵⁶⁴, לפי שַׁעֲרָה הַמַּצֵּה לְכַתְחֵלָה הֵן הַנּוֹרוֹת שֶׁאוֹכְלִין לְאוֹרָן וְנֹאֵי שְׂתֵּהָא הַבְּרָכָה עֲלֵיהֶן, וְאִפְּלוּ עַל נֵר אֶחָד סָגִי נִמְאָ. מיהו, אם יש הרבה גושים ואין לכל אחת שלחן בפני עצמה, (ו) יְכוּלָה לְכַרֵךְ עַל הַנּוֹרוֹת שְׁעוֹמְדִים בְּבֵית בִּשְׂאֵר מְקוֹמוֹת, כְּגוֹן עַל הַנּוֹרוֹת שֶׁנִּשְׁלָקִין עַל הַמְּנוּחָה הַתְּלוּיָה בְּאִמְצַע הַבֵּית וְכִי הָאֵי גִּזְנָא, דְּקִלְלָא דְּקוֹטְנִין, דְּבָכַל מְקוֹם שֶׁמְדַלְקִין בָּהּ עֲשׂוֹת שֶׁסָּגִי אֵינָה שְׂמִישׁ, אֵיבָא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא בֵּית וְנֹאֵי לְכַרֵךְ: (זו) הַנּוֹרוֹת שֶׁבְּבֵית, הֵינּוּ פְּעִלִּים הַבֵּית, שֶׁיְכוּלִּם לְהַדְלִיק עַל הַשְּׁלָחָן וּלְכַרֵךְ עֲלֵי, אֲבָל בְּאוֹרָם, (נא) אִם לֹשׁ לֹו חֶדֶר מִיָּחָד לְעַצְמוֹ, אִפְּלוּ אִינוֹ אוֹכֵל שֶׁם, מְדַלְקִין שֶׁם נֵר וּמְכַרֵךְ עֲלֵי, וכנ"ל בְּסִיעֵף ו: (מו) וְצִרְיָךְ וְכוּ'. הינו, (נב) אִפְּלוּ אִם יִתְּנָה בְּפִירֵשׁ שֶׁאִינוֹ מְקַבֵּל שֶׁבֶת עַד שִׁיחֵי הַנּוֹרוֹת עַל מְקוֹמָם: (מז) וְלֹא וְכוּ'. הינו, (נג) שֶׁאִסּוּר לְהַדְלִיק בְּמְקוֹם שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְשְׂקִין בוֹ וְלִהְיוֹת הַנֵּר בְּמְקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּמְשְׂקִין בוֹ, מִשּׁוּם דְּקָרָמָא לֵן הַדִּלְקָה עוֹשֶׂה מַצָּה, לְכַוֵּן שֶׁהַדְלִיק בְּמְקוֹם שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְשְׂקִין בוֹ, שֶׁאֵינוֹ מְקוֹם חִיבָא, מְהֵי הַדִּלְקוּתָהּ כֻּלָּם אֵף שֶׁמִּיֵּחַ אַחֲרֵי־הָרֵק בְּמְקוֹם חִיבָא, (נד) צִרְיָךְ לְכַבּוֹת וּלְחַזֵּר וּלְהַדְלִיק, אֲבָל אִם הַדִּלְקָה בְּבֵית בְּמְקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּמְשְׂקִין בוֹ, מִתֵּר לְטַטְלֵם אַחֲרֵי־כֵן וְלִהְיוֹת בְּמְקוֹם אַחֵר, דְּכָל הַבֵּית הָיִי מְקוֹמָם. וְהַלְבוּשׁ מִחֲמִיר אֵף בְּזוּהָ⁵⁶⁵, (נה) וּבְמְקוֹם הַצֵּדֵק יֵשׁ לְהִקָּל. כֵּתֵב הַחֲזִי־אֵם: הַנְּשִׁים שֶׁמְדַלְקִין בִּפְסָה כְּתָה וּמִטְּטֵלִין לְחוּץ הַבֵּית, לֹא יִפָּה הֵן עוֹשִׂין: **לֹא (מט) מְבַעֵד יוֹם.** הֵינּוּ מְפַלְגֵי הַמַּעֲוָה וְלִמְעָלָה, וּבְדִלְעִיל בְּסִימָן רֹסא סִיעֵף ב: בְּהִגָּה: (נ) וְאִפְּלוּ וְכוּ'. וְאֵף בְּהַדְלָקָה לֹא אוֹמְרִים דְּהִמְנִי תֵּנְאִי, וְכִדְלִיעִל בְּסִיעֵף י: תַּפְסֵלֵל שֶׁאֵין בֵּית הַנְּשִׁים כֵּה צִדְעָתָה שֶׁבֶת: **י"ב (נא) אִם בֵּית הַתְּהֵלָה.** וְאִם בֵּית הַתְּהֵלָה לֹא הִי בְּבֵית הַכֹּהֵנִת, אֵין נִמְשְׁכִין אַחֵר הַמַּעֲוָה⁵⁶⁶, וְכֵן בְּעִיר שִׁישׁ

(מט) לרש: (י) על־שבת: (מא) מִגְן־אֲבָרֶתָם: (מב) מִגְן־אֲבָרֶתָם, דָּאם לֹא־כֵן בְּלֹא הִבֵּי אִתּוֹ, וְכִדְלֵמֶן בְּסוֹף סֻעִיף דִּי: (מג) מִגְן־אֲבָרֶתָם בְּשֵׁם הַסְּדֵרִי, וְכֵן מוֹכֵחַ מִבְּאֵר הַהִיא שֶׁרָמָה הַקּוֹדֶם לְהַסְדֵרִי: (מד) דָּשֵׁם אִיתָא בְּמִגְרָא דְלֵאל עֲשֵׂה בְלוֹם: (מה) חִי־אֲדָם: (מו) בִּית־יוֹסֵף: (מז) מִגְן־אֲבָרֶתָם וְאֵלֶּיָּהּ רָבָה וְיִפְרִי־מִגְדִּים שׁ"א, וְדָלָא כַעֲלֵת שֶׁבֶת, וְעֵינִי בְּכִבְיֹר הַלֵּכָה: (מח) כֵּן אִיתָא בְּמִדְרָשִׁי: (מט) כֵּן חֲתַב הַבִּית־יוֹסֵף, וְעֵינִי בְּמִגְן־אֲבָרֶתָם בְּשֵׁם מִהְרֵם סֻקִּישׁוֹן וְשׂוֹאֵרִי פֹטְקִים, וְהִגְרָא הַסֵּפֶר לְבִית־יוֹסֵף:

ת ב'ית יוסף מדרך
השחר א מדרך סוף
פסק ב דשבת ורביס
ב שכלי הלפט
ג ברכות כ"ד בית
יוסף ופסן נראה
ממדר רבינו יונה
ה הראש שם
והרשב"א שם
ותלמיד רבינו יונה
שם ור"י מדרך סוף
פסק ב דשבת בשם
הנאונים

[illegible]

בְּתִיכֶנְסִית הַרְבֵּה⁵⁷, אֵין אַחַת נִמְשַׁכֶּת אַחֵר חִבְרָתָהּ⁵⁸, וְאֶפְלוֹ אִם
מִנִּיחָיו לִפְלִי. פְּרוּשׁ, שֶׁהוֹלֵךְ לְחֹדֶר וּמִנִּיחוֹ לִפְלִי שֶׁ
יִכְבְּדוּ הָעָלָה: יָד (ג) אֵינִם צְרִיכִים. דָּלָא מְטָרְחִין צִנּוּרָא אֶף שֶׁפִּי
נִמִּי מְחֻזְרִין, (ט) דָּלָא זְמַן תַּפְּלָת עֲרִבְתָּא הִיא כָּלָל. וְזֶמֶן פִּלְג הִמֵּי
שֶׁסָּבֵר שֶׁכָּרִי מְשַׁחֵה. (י) וְהוּא הָדִין בָּחַל נִמִּי דְאֵל חֵכִי, כִּינֵן שֶׁ
שֶׁאִתּוֹם שֶׁכָּרִי לִמְדוּ. אֶף (נ) אִם, הִיא הַפְּתִילָא וְאֵין בָּהּ הִדְרָא
(נו) שֶׁאִתּוֹם שֶׁכָּרִי לִמְדוּ. אֶף (נז) אִם, הִיא הַפְּתִילָא וְאֵין בָּהּ הִדְרָא

הלכות שבת סימן רסג

ביאורים ומוספים

64 ואף שהוא עצמו אסור לעשות מלאכה, וכל מלאכה שאסור לאדם לעשותה בשבת אסור לו אף לדבר עליה משום 'דבר דבר', כתב השו"ע הרב (ק"א ס"ק ח) שכיון שלחבירו מותר הדבר, אין זה נחשב כמתעסק בדבר האסור.

ובטעם הדבר, שאסור לישראל לומר לנכרי בשבת לעשות עבורו מלאכה במוצאי שבת משום 'דבר דבר', אף שהנכרי עצמו אינו אסור בעשיית מלאכה, כתב השו"ע הרב שם, שגם בגוי אסורה עצם המלאכה כשהיא עבור ישראל, וכשאומר לו לעשותה למחר הרי מתעסק בדבר האסור.

[משנ"ב ס"ק סה]

מקל-שכן דמקל לומר.

65 ומי שנהג כדעת ר"ת ומאחר להוציא את השבת, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"א סי' נג) שאסור לו לומר לחבירו שנהג כשיטת הגאונים שיעשה עבורו מלאכה, כיון שאצלו הוא יום גמור. והוסיף, שהנהגה כשיטת ר"ת רק לחומרא, צ"ע אם מותר לו לעשות כן.

[משנ"ב ס"ק סז]

דאפילו הוא בעצמו מקל או במלאכה⁶⁶, אף צריך עיון אם יכול אחר-כך לומר 'רצה' בברכת-המזון⁶⁷ בין שיעשהו מתחלה לחלה⁶⁸.

66 ואף על פי שהוציא את השבת ומותר במלאכה, כתב בשע"צ לקמן (סי' רצט ס"ק ח) שבכך לא חלה עליו עדיין חובת הברכה, ומותר לו להמשיך באכילתו.

67 ולגבי מי שהתפלל מערב קודם ברכת המזון, הביא לעיל (סי' קפח ס"ק לב) בשם האחרונים, ששוב אינו אומר 'רצה' בברכת המזון, מכיון שזה מיחוץ כסתרי אהרדי. וראה מה שכתבנו שם.

68 ולמעשה הורה הגרי"ש אלישיב (וזאת הברכה פט"ו הזכרת מעין המאורע אות ג), שכיון שהדבר ספק, יש לברך בלא להזכיר 'רצה', אולם לכתחילה יש להשתדל לשמוע הברכה מאחר.

[משנ"ב ס"ק נט]

שאחרי שהקהל קדשו היום, לא יעשו חל אצלם⁶⁹.

60 ופרדודור בית הכנסת, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ג ס"ק יב) שנחשב כבית הכנסת, ואסור להתפלל בו. אבל עזרת נשים, דעתו (שם) שאינה נחשבת כבית הכנסת אלא אם כן יש שם אנשים שמצטרפים לציבור שבבית הכנסת.

[משנ"ב ס"ק סב]

דאם יענה, שוב לא יוכל להתפלל אחר-כך מנחה⁶⁴.

61 מבואר בדבריו, שעל ידי עניית 'ברכו' מקבל אדם שבת אף על פי שאין בכוונתו לקבלה. אמנם בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' לו) כתב בטעם הדבר, שעל ידי שממתין לענות 'ברכו' ניכר שרצה לקבל בכך את השבת, וממילא שוב אינו מועיל מה שמתכוין שלא לקבלה, אבל אם אינו ממתין לענות 'ברכו', אלא שעונה כן ומתכוין שלא לקבל שבת, מתעילה כוונתו שלא לקבל את השבת, ויכול להתפלל מנחה לאחר מכן.

[משנ"ב ס"ק סד]

מקל לומר⁶² דכיון שלחברו מקל⁶³, אין אסור אמיכה שני בנה⁶⁴.

62 ואפילו מי שקיבל עליו את השבת על ידי תפילה, שקבלה זו חמורה יותר (במבואר לעיל ס"ק ג), כתב השו"ע הרב (סכ"ה) שמותר לו לומר לחבירו לעשות מלאכה. וכן משמע מדברי המשגיב שלא חילק בדבר.

63 אבל אם היה זה בנו, כתב המקור חיים (לבעל החות יאיר קיצור הלכות ד"ה ת"ל) שאסור לומר לו לעשות מלאכה עבורו, כיון שמיד כשקיבל עליו את השבת חל עליו דין 'שביתת בנו'. מאידך, בשו"ת שבת הלוי (ח"ז סי' לה אות ג) כתב, שבאופן זה אין דין של 'שביתת בנו', שכיון שלגבי הבן עדיין יום חול הוא ומותר במלאכה, אין זה נחשב כלפי האב כמלאכה אסורה. ונהיינו לפי שיטת האגרות משה המבוארת לעיל (הע' 60), אבל לפי שיטת השבט הלוי עצמו המבואר שם, הנפקא מינה מדבריו אלו היא במוצאי שבת, בזמן שהבן הבריד והאב עדיין לא.

המשך מעמוד קודם

שאצלו עדיין לא הגיע זמן הדלקת הנרות [ואין לו חדר בפני עצמו במקום בו הוא מתארח], דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק שם ס"ק ד) שאין הוא יוצא ידי חובה בהדלקת אשתו, מפני שאין המצוה מוטלת עליו בשעה זו. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ח תשובה ד) לגבי בחורים הנמצאים במדינה אחרת, שאינם יוצאים ידי חובתם בהדלקת הנר שבבית הוריהם.

מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שהבעל יוצא ידי חובתו בהדלקת אשתו אף באופן זה, כיון שעיקר הדין הוא שיהיה לכל אחד נר של שבת במקום שאליו הוא משתייך, ואף לאדם זה יש נר שאשתו הדליקה עבורו בביתו. והוסיף (שם) שהוא הדין להיפך, אם הבעל נמצא במקום שכבר נכנסה השבת, ואשתו אינה מדליקה את הנרות בביתה אלא לאחר כמה שעות, מ"מ יוצא הבעל ידי חובתו בהדלקת אשתו, שהרי הדליקה את הנרות עבורו במקום שאליו הוא משתייך, והיינו בביתו.

נגררת האשה ובני הבית אחר בעל הבית, בין אם קיבל עליו את השבת בביתו ובין אם קיבל עליו את השבת בבית הכנסת, ואפילו בזמן שרוב בני העיר עדיין לא קיבלו את השבת עליהם.

[ביה"ל ד"ה בחורים]

זה יוצא בזה שאשתו מדלקת שם בביתו⁵⁹.

59 ואם גם האשה אינה בביתה, משום שאף היא הלכה לשבות במקום אחר, דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק בדיני נר שבת פ"ג אות א ס"ק ג) שאין הבעל יוצא ידי חובתו בהדלקתה כיון שגם היא לא בבית, וחייב מהדין להדליק נר במקום שנמצא שם. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ג ס"ק ח) לענין אשה ששוכנת שלא ביתה, שאם גם בעלה אינו בבית, אין היא יוצאת בהדלקתו. ומי שנמצא בארץ רחוקה, ואשתו מדליקה נרות בביתם בשעה

הלכות שבת סימן רסג

ז שכלי הלכות
הנאותו ח תרומת
השני סימן
וכתביו סימן
שקצא בתשובה וכן
הורו פנה גדולים
ט מדרשו סוף פרק ב
דשבת
הנהגות
ממוני פרק ה ושם
בתרומת הדשן י שם
בתרומת
וכתביו סימן
כ רשביא
התוספות

ו'יש אומרים, שאותו גר שהדלק לשם שבת אסור (נז) *לגע בו ולהוסיף בו שמן, ואפלו אם קבה אסור לטלטלו: טז *מי ששעה להתפלל מנחה בערב שבת עד (נח) שקבלו הקהל (כא) שבת, (נט) לא יתפלל מנחה באותו בית הכנסת, אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה *של חל. טוהוא שלא קבל שבת עמיהם, (ס) אכל אם ענה וקבל שבת עמיהם אינו יכול להתפלל תפלת חל, אלא יתפלל ערבית (סא) שתיים: טז *אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת, (סב) מתחיל להתפלל מנחה, ואף-על-פי שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום, (סג) הואיל והתחיל בהתרה: יז כ'יש אומרים, שמי שקבל עליו שבת קדם שחשכה (סד) מתר לומר לישראל חברו לעשות לו (כג) [כז] מלאכה. הגה ומתיר להנות מאותה המלאכה בשבת. (סה) וכל-שכן במוצאי-שבת - מי שמאחר להתפלל במוצאי-שבת או שממשיך סעודתו בפילה, מתר לומר לחברו ישראל שקבר (סו) התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו, (סז) ומתיר להנות ולאכל (כג) [נג] ממלאכתו, בן נראה לי:

שערי תשובה

מטעם דכמה פוסקים ראשונים סוברים גם בטבילה לברך קדם, ואף שההגים עפ"י בה"ג לברך אחר כך, י"ל דהיינו קבלו דאף דבטבילה לטבילתא טוב לברך בהיותו שטור, אבל בזה שפי עדיף לברך ביי"ט קדם ההדלקה, ע"ש. ועין בשאלת-יעצין סי' קז דמה שנהגים לברך וכן בשעת הלכות גר יו"ט אין לזה יסוד, מהו אין למחות בידם בחזקת הדין, ע"ש: [כז] מלאכה. עין בה"ט. ועין בב"י שד"ן זה מחלוקת הרשב"א בשם הרוספות והר"ן, ובשו"ת פני-יהושע הנדפס חלק י"ד סימן ג בסופו כתב שנהגו תלמי במחלוקת הפוסקים לענין שליח לבר עברה אם בענין שליח בר חיובא, ע"ש ומש"כ י"ז בספר בית-מאיר באה"ע סימן ה: [כג] ממלאכה. עין בה"ט. ועין בחשבות ב"ח סימן קי שכתב: הסקל קמ"א שהוא מהרש"ב"א לא הוסיף, והמחמיר בתרין קדוש ואמר לו ותע"ב: גם הר"ן לא נחלק אלא באמירה, אבל אם חברו עשה מעצמו מתר לאותו שמשכה סעודתו להנות ממנו אלא דכ"ע, ע"ש. ועין בשו"ת מים רבים:

באור הלכה

באליה רבה שקטב: דוקא בצבור, אבל יחיד שהדליק נרות בטעות לא חשיב קבלה כלל, ותפריימגדים והגר"ח תחיים מחמירין בהדלקה אף בחידי, וכל זה דוקא לאחר פלג-המנחה: * לגע בו. עין במשנה ברוכה בשם המגן-אברהם. ועין בשלחן-ערוך הגר"ח שפתימה מאד על אסור הנגיעה: * של חל. ולא קשה מסעיף יב, ויחיד נגדר אחר הרב רק לענין מלאכה, אבל לענין תפלה, כל שלא ענה עמיהם *ברכו' מתפלל תפלה של חל חוץ לבית הכנסת [פמ"ג]:

שבשלחן-ערוך: (נז) לגע בו וכו'. הינו אפלו אחר שלא הדליק עדין ולא קבל שבת, בן פתח האור ורוע; וכתב המגן-אברהם השעם, דאזיל לשיטתה דקבלת צבור בטעות שמה קבלה, ואם-כן הקצה הנר למצותו, וכיון שהקצה לבצעלים הקצה לכל, וגם אסור לגע בו, דחשיבין שפא ישתמש בו; ולענין מצוה יש להקל [דה"ח]. כתב הפריימגדים: מי שהדליק גר שבת בעוד היום הולך ונתנה שלא לקבל שבת, אפלו הכי הקצה הנר למצותה ואסור להשתמש בו משמש חל, ואפלו אחרים אסורים, דמקצה לבצעלים אסור להקל: טז (נח) שקבלו וכו'. הינו באמירת 'ברכו' (סא) או ב'מזמור שיר ליום השבת', כל מקום לפי מנהגו, וכדלעיל בסמין רסא סעיף ד, עין שם: (נט) לא יתפלל וכו'. הינו אפלו עוד היום גדול, ומשום (סב) שאחרי שהקלה קדשו היום, לא יעשנו חל אצלם⁶⁰: (ס) אכל אם ענה. הינו, (סג) שעה 'ברכו', ונעשהו בעצמו קדש בענין 'ברכו', ואיך יעשהו אחר-כך חל, ומשום הכי לית לה תקנתא: (סא) שתיים. הינו, מתחלה לשם שבת ואחר-כך שניה לתשלומי מנחה. ואם הפך, אפשר דיצא, הואיל ועדין יום הוא וזמן מנחה, בן כתב הפריימגדים בסמין זה. ועין לעיל בפריימגדים במשפחות-יהב סימן קח סעיף-קטן ח: טז (סב) מתחיל להתפלל. מנחה, ולא יתמין עד שיענה 'ברכו', דאם יענה, שוב לא יוכל להתפלל אחר-כך מנחה⁶¹: (סג) הואיל והתחיל בהתרה. ואף-על-פי (סד) שהיה יודע שלא יוכל לגמור אפלו חצי התפלה קדם 'ברכו', מקל מקום מקרי התחיל בהתרה, לפי שאסור זה שלא להתפלל תפלה של חל אצל המתפללים של שבת אינו אלא חמרא בעלמא; ומקל מקום (סה) טוב יותר באפן זה שיצא לחוץ לבית הכנסת ויתפלל שם: יז (סד) מתר לומר. דכיון (סו) שלחברו מתר⁶², אין אסור אמירה שנה בזה⁶⁴, וסעיף זה אגרי כשיש שהות הרבה עד בין-השמשות, דאם הוא סמוך לבין-השמשות, בודאי קבלו רב אנשי העיר שבת, והמעוט נגדר אחריהן בעל-פיהן, וכדלעיל בסעיף יב, ולא שנה דין זה. כשפגיע סמוך לבין-השמשות, (סז) אל יתמין לומר 'מזמור שיר ליום השבת' נאו שאר מאמרים הנהגים לומר בשביל קבלת שבת בשביל איזה אנשים העוסקים בביתם בעניניהם ומשהין לבוא לבית הכנסת: (סה) וכל-שכן במוצאי-שבת. פרוש, דהא בערב שבת כבר קבל שבת ואי אפשר לחזור, ואפלו הכי שרי, וכל-שכן במוצאי-שבת, דכל שעה ושעה אם רוצה מתפלל ומבדיל, מפל-שכן דמתר לומר⁶⁵: (סו) התפלל והבדיל. הינו (סא) שהבדיל בתפלה, דבזה מתר לעשות מלאכה, וכדלקמן בסמין רצט, אף שלא הבדיל על הכוס: (סז) ומתיר להנות. והלבוש אוסר, אלא-אם-כן בנהג והסיח דעתו מהשבת, (סט) והנהגונים הסכימו עם השלחן-ערוך. ואם אמר 'המבדיל בין קדש לחל' באמצע סעודתו, לכלי עלמא שרי, כמו שכתוב בסוף סימן רצט, דאפלו הוא בעצמו אומר אז במלאכה⁶⁶, אך צריך עיון אם יכול אחר-כך (ע) לומר 'רצה' בברכת-המזון⁶⁷ בין ששעהו מתחלה לחל⁶⁸, כתב הפריימגדים: במוצאי-שבת אין יחיד נגדר אחר הרב, אף-על-פי שקדם לא התפללו ולא הבדילו, יכול הוא להבדיל ולעשות מלאכה משאגיע הזמן:

שער הציור

(ס) מגן-אברהם ואלה רבה ושי"א: (סא) דרך-החיים: (סב) בית-יוסף: (סג) בית-יוסף: (סד) בית-יוסף ומגן-אברהם ושי"א, דלא קט"ז: (סה) עין אליה רבה: (סו) ט"ז: (סז) מוכח מספר חסידים שהוקא במגן-אברהם: (סא) מגן-אברהם: (סב) ט"ז ומגן-אברהם ואלה ושי"א: (ע) מגן-אברהם:

